

§. I

De causis rescriptorum.

3. Q. I. *Quis, cui, & super qua re concedere possit rescriptum?* R. ad 1. Princeps Ecclesiasticus, vel laicus, toto h. t. & tit. C. de precibus imp. off. & tit. C. de divers. refer. Ceteri inferiores quique secundum limites sue potestatis aliqua rescripta dare possunt. R. ad 2. Rescriptum dari potest cuiuscumque subdito, sive actori, sive reo, mari, vel femine, in quacumque causa, & contra quemcumque subditum, modo aliquid ex his specialiter non prohibeatur: nam hac omnia sunt de genere permissorum, ergo concessa videntur, si non reperiantur specialiter prohibita. R. 3. Impetrare rescriptum prohibetur: 1. *Servi* exceptis causis atrocibus, l. 1. C. de precib. 2. *Falsus*, aut revocatus procurator c. 33. h. t. 3. *Flarcticus* l. 2. C. de Sum. Trin. 4. *Excommunicatus* saltem Papale rescriptum obtinere nequit, nisi in causa suae excommunicationis c. 1. h. t. in 6. 5. Propter periculum fraudum alius pro alio rescriptum iustitiae valide non impetrat c. 28. 33. h. t. l. 24. C. de procurat. bene vero rescriptum gratiae l. 6. de precib. & c. 24. de Prob. quia gratia etiam absenti, & ignoranti conferri potest, modo collationem accepit, vel ab alio acceptam ratam habeat.

4. Q. II. *In quo consistat forma rescripti?* R. in legitima eius expeditione, seu solemnitate de iure, & stylo Curie Romanae requisitis. Cuiusmodi sunt: 1. ut praemisso nomine Principis referentis, ponatur narratio, seu corpus signaturae tanquam prima pars, in qua exprimitur relatio eorum, quae, & ex qua causa a supplicante petuntur. 2. ut subdatur dispositiva, seu conclusio tanquam altera pars, in qua Princeps mentem suam aperit quid, qualiter, & sub quibus conditionibus concedat, adjecto anno Incarnationis Christi, Pontificatus, vel Imperii, & indictionis (olim consulatus) mense, die, loco, l. 4. C. de divers. refer. c. 7. h. t. 3. In ipso contextu Papa Episcopos vocat fratres, alios vero fideles filios; & uni rescribens non utitur numero plurali: vos, vestra, sed singulari c. 6. de crim. fals. Tum rescriptum Papale in plena scriptura confectum, si gratia est, bullatur filo serico rubro, & croceo; si iustitiae, filo carnabino, de quo plumbum pendet. Solemnitas pro rescriptis imperialibus prescripta in l. 6. C. de divers. refer. iam exolevit. Plura de his vide apud Card. de Luca, Navar. Conrad. ex quibus illud notandum, quod annuus Papa, qui fit in signature per verbum fiat, vel concedatur quoad rescripta gratiae, vel per placet quoad rescripta iustitiae, non significet gratiam complete, sed inchoate factam, donec rescriptum in plenam scripturam redigatur: imo hodie rescripta gratiarum plerumque non continent gratiam factam, sed faciendam, seu mandatum, ut executor, causa cognita gratiam faciat.

§. II

De vitiosis, & invalidis rescriptis.

5. Nota vitia rescriptorum alia esse extrinseca, alia intrinseca. Extrinseca est defectus formae, seu solemnitatis substantialis in rescripto non servate. Intrinseca est defectus commissus in ipsa petitione, vel causa, vel in modo dispositive, atque ita ipsam concessionem inficit. Talia vitia sunt praecipua duo: Obreptio, seu expressio falsi, & Subreptio, seu reticentia veri, quod utrumque fieri potest, vel dolo, dum scienter allegatur falsum, aut reticetur verum, vel per ignorantiam, aut simplicitatem c. 20. h. t. Cum vero obreptio, & subreptio in effectu non differant, frequenter in iure, & usu promiscue sumuntur, & ideo quod hie de uno dicitur, etiam de altero erit intelligendum.

6. Q. I. *Quando rescripta sunt invalida ab extrinseca?* R. 1. Si aliquid omnium est ex forma substantiali, v. g. nomen Pontificis, data &c. nam de stylo Curie simile rescriptum habetur pro nullo. 2. Si rasura, vel cancellatio sit, praesertim in loco substantiali, vel vitium, aut fractura in sigillo. l. 6. de fide instr. 3. Si reperitur error crassus contra grammatice, c. 11. h. t. Orthographia tamen propria est Curiae per certas contractiones, & diphthongi per unam litteram scribuntur.

7. Q. II. *Quando rescripta sunt invalida ab intrinseca?* R. 1. Generaliter, si quid necessarium non est expressum, vel si quid falsum allegatum. Unde 1. invalidum est rescriptum datum contra jus commune, vel statutarium, vel consuetudinarium, vel contra jus, & privilegium tertii, nisi horum mentio fiat. c. 19. h. t. & c. 1. de Const. in 6. 2. Rescriptum secundum, in quo non fit mentio prioris, nisi alterum esset speciale, & prius generale. c. 1. 3. h. t. quia generi per speciem derogatur. 3. Rescriptum prohibens cognitionem causae, & veritatis precum. c. 2. h. t. c. 3. de consir. ubi. Si in rescripto saltem Papali tacite intelligitur in illa clausula: si ita est, si preces veritate nuntiantur. ibid.

8. R. II. Specialiter rescriptum iustitiae est invalidum: 1. in quo dantur incerti iudices ad arbitrium oratoris eligendi c. 10. h. t. 2. in cuius vocari debent reus extra suam diocesim ultra duas dietas, hoc est ibid. c. 28. h. t. imo iure recentiori ultra unam dietam. c. 11. s. cum vero h. t. in 6. nisi id specialiter exprimat. 3. in quo non fit mentio litis pendentis, sententiae, appellationis, transactionis, vel alterius compositionis in eadem causa. c. 12. h. t. c. 3. de consir. ubi. Si in rescripto ponatur - & quidam alii, vel res alia - vi huius clausulae non veniunt personae digniores, nec plures quam duae, vel tres, nec causae graviores expressis, sed similes, vel his minores c. 15. h. t.

In Decreto Innocentii XII. Ut occurrat 4. Junii 1692. relato in eius Bullario, statuitur, ut si quis... Preces, sive supplices libellos in materia gratiae, & iustitiae alicui ex sacris Congregationibus urbis quomolibet obtulerit, seu praesentaverit, itaut ab eadem Sac. Congregat. vel in totum, vel in parte fuerint rejecta, aut alias ipsa Sac. Congregat. mediante praefata presentatione precum preventa, manus quomodocumque desuper apposuerit, nequeat ullo modo idem negotium, causam, vel petitionem ad alteram ex Sacris Congregationibus, etiam mediante rescripto Sanctitatis suae (quod in hoc casu importune, & subreptitiae Sanctitatis suae censeri voluit extortum) sub quovis pretextu, causa, vel quavis colore, etiam simplicitatis, & ignorantiae, delere, vel alias primam Congregationem sponte a principio aditam declinare: alias rescripta, decreta quaecumque, indulta, gratiae, litterae, resolutiones, vel provisiones a secunda, sive altera Congregatione impetrata, vel impetranda, nec non litterae Apostolicae, quas illorum, vel illarum vigore desuper expediti contingeret, haberi debeant omnino pro subreptitiae extortis, nulliusque penitus sit roboris, vel momenti, nec ullatenus in iudicio, vel extra suffragari possint, & valeant, perinde ac si nunquam emanassent: -

9. R. III. Specialiter rescriptum beneficiale est invalidum: 1. si prioris beneficium, etiam modici mentionem non faciat c. 17. 42. h. t. c. 23. de Prob. in 6. 2. si qualitatem beneficium non exprimat, an sit curatum, an electivum, patronatum, an dignitas? c. 8. h. t. c. 4. 5. 16. de Prob. in 6. item si non exprimat defectus atatis; nam certius est beneficium curatum non posse obtineri ab eo, qui tempore datae etatem legitimam non habuit, licet eam attingeret tempore praesentate. c. 9. h. t. in 6. iuxta quod explicari debet c. 29. de Prob. in 6. Item si non exprimat modum vacationis, an per mortem, vel resignationem vacet beneficium, an quis in illo titulum coloratum, possessionem, vel detentionem habeat? & plura similia expressa h. t. in 6. & tit. de Prob. eod.

10. Q. III. *An rescriptum ob, vel subreptitium dolo impetratum sit ipso iure nullum?* R. 1. affirmative quoad rescriptum gratiae, nam c. 21. h. t. litterae benedictales dolo impetratae dicuntur non valere, & c. 8. eod. vires non obtinere. R. 2. affirmative etiam quoad rescriptum iustitiae, Gonzal. cum com. contra Gloss. in c. 31. h. t. Menoch. Zoes, & paucos docentes rescripta iustitiae dolo obtenta non esse ipso iure nulla, sed annullanda ope exceptionis. Prob. ex c. 15. h. t. ubi: mendax precator penitus careat imperari, quia frans, & dolus ei parocinari non debent. Idem statuitur c. 16. & clare in c. 20. eod. ubi: in sua perverfitatis panam nullum ex illis litteris commodum consequatur, ita videlicet, quod delegatus nullatenus de causa cognoscatur, sed siltitice iustitiae ipsi iure valent, non opposita exceptione ob, vel subreptitiosis, delegatus.

tus posset in causa procedere, saltem altera parte consentiente, ergo. Quod verum est, sive Papa, cognita veritate, fuisset, sive non fuisset concessurus litteras cit. c. 20. quia nullitas litterarum est in penam pervertere petitionem. Et contra haec iura clara non procedunt paritates ex c. 9. & 23. h. t. l. 36. ff. de V. O. l. 5. C. de inur. sup.

Dices: Delegatus non habet iurisdictionem nisi ex rescripto, fed delegatus vi talis rescripti potest exercere iurisdictionem cognoscendo c. 20. h. t. ubi: de precum qualitate cognoscat. ergo. R. Dist. maj. non habet in causa, & negotio principali, con. maj. in causa praevia doli, & veritatis precum, n. m. nam ex rescripto valido delegatus accipit iurisdictionem ad cognoscendam causam principalem in litteris expressam, & hanc in nostro casu cognoscere non potest per cit. c. 20. h. t. & l. 5. & fin. C. si contra jus. At ad cognoscendam causam doli, & veritatis precum generaliter a iure communi datur iurisdicio cuiuscumque delegato per cit. c. 20. & c. 2. h. t. l. 4. C. si contra jus, quo sensu commodissime explicatur l. 1. 2. 4. C. eod. ut scilicet iudex cognoscat de omni negotio circa dolum, & preces, non vero circa causam principalem. cit. l. 5. eod. Cetera iura procedunt in casu, quo subreptio accidit ex simplicitate, aut ignorantia, ut c. 6. de consang. c. 9. & 23. h. t.

11. Q. IV. *An rescripta ob, vel subreptitium per simplicitatem, vel ignorantiam impetrata valeant?* R. non valere, si Papa, cognita veritate, non fuisset concessurus litteras, c. 2. 19. & 20. h. t. nam concessio non pendet ab errore, aut simplicitate petentis, sed a concedentis intentione, quae in hoc casu deficit. R. II. Si cognita veritate, Papa concessisset litteras, vel rescriptum iustitiae saltem in forma communi, c. 20. h. t. ubi: inter alios &c. nam tali casu, cum adit consensus saltem legalis Papae, rescriptum non vitiat in puncto substantiali, scilicet in iurisdictione data delegato, sed solum in puncto accessorio quoad specialem modum procedendi, v. g. de plano, retrorsa appellatione, &c. ergo valet rescriptum, & vi huius delegatus, omnia forma specialia, procedit secundum formam communem, & ordinem juris. R. III. Si cognita veritate, Papa concessisset litteras, attentio iure communi, probabile est valere rescriptum gratiae, excepta gratia beneficiale per c. 23. de Prob. in 6. nam c. 20. h. t. a principio generaliter loquitur; neque restringitur per exemplum altatum de materia iustitiae; tum quia simplicitatis, & ignorantiae indulgentiam est canon. 3. de Consecr. d. 2. c. 2. in fin. de Translat. Quia vero modernus stylus Curiae dicitur stare in oppositum, ita ut etiam error in nomine vitiet gratiae concessionem, opposita sententia tanquam tutor in praxi tenenda est, Conrad. Vinc. de Jus. & alii, maxime in dispensationibus matrimonialibus.

12. Q. V. *Quid sit causa finalis, & impulsiva, & que sufficiat ad impetrandum litteras?* R. 1. Causa finalis, seu motiva est illa, qua Princeps inductus ordinarius solet concedere gratiam. Impulsiva est, quae de se ordinari non sufficit, adjuvat tamen causam motivam ad impetrationem gratiae. Sic paupertas est causa sufficiens, doctrina vero, aut nobilitas plerumque est causa impulsiva ad conferendum beneficium Clerico. Porro tunc Papa dicitur concessurus fuisse gratiam, dum talis est gratia, quae de iure, aut stylo Curiae facile concedi solet etiam ob causam leviorum; si vero sine gravi causa concedi non solet, deficiente causa veritate, praesumitur in contrarium, quod Papa non fuisset concessurus gratiam, v. g. dispensavit in 2. gradu consanguinitatis ex causa concepte prolis, hac causa deficiente, invalida est dispensatio, etsi alias minores cause allatae fuerint. R. 2. si allegatae sunt duae cause finales, una vera, altera falsa, quarum altera de iure, aut stylo Curiae sufficeret ad impetrationem gratiae, validum est rescriptum. Ita colligitur c. 6. de consang. ubi causa scandalii subsistente, valet dispensatio in gradu consanguinitatis, licet altera causa susceptae prolis, quae iam mortua fuit, falsa fuerit. Idem dic, si sola causa impulsiva fuit falsa, & finalis vera c. 14. de con. conj. nam copulativa duarum finalium resolvitur in disjunctivam arg. l. 53. ff. de V. S. in qua sufficit alterum verificari arg. 70. in 6. copulativa vero cause finalis, & impulsivae ita pro principali, cum impul-

siva non moveat ad concedendum rescriptum. Ex hoc solvitur c. 2. 4. 25. h. t. c. 23. de Prob. in 6. c. 27. 31. 37. 42. hoc tit. in his enim dicuntur rescripta non valere, quia omnia sunt ea, quae necessario erant exprimenda.

§. III

De rescriptorum presentatione, executione, & expiratione.

13. Q. I. *An rescripta presentanda sint exequutoribus, & quibus?* R. ad 1. affirmative ex toto h. t. nam exequutores cognoscere debent, an preces veritate nitantur, & rescriptum suis qualitatibus sit legitime instructum. R. ad 2. Exequutores rescriptorum papalium, quae ad sui executionem iurisdictione externa indigent, sunt persona in dignitate Ecclesiastica constituta, ut Episcopi, coram officialibus, seu Vicariis Generalibus, Archidiaconi, si secundum ius habeant iurisdictionem in foro externo, Praelati regulares etiam locales, cum externa iurisdictione polleant; item personatus, & Canonici Ecclesiae cathedralis, & ex privilegio Protobonarii Apostolici honorarii, c. 11. h. t. in 6. nam Sedes Apostolica, ob suam eminentiam requirit iudices idoneos, quam idoneitatem capit ex dignitate personarum, vel specialia qualitate, uti est personatus, & Canonatus Ecclesiae cathedralis. E contra Canonici Ecclesiae collegiatae, decani rurales, seu foranei, & parochi non possunt esse delegati Apostolici, quia in foro externo nullam iurisdictionem habent, nisi hoc Papa ex certa scientia committat. R. 3. Exequutio rescriptorum papalium, quae ad causae cognitionem, & sui expeditionem non indigeat iurisdictione externa, regulariter committitur doctoribus Sac. Theologiae, aut SS. Canonum; item confessoribus regularibus privilegiatis. Ita ex stylo Curiae. In ipsa autem executione rescriptum examinari debet ab Ordinariis, seu commissariis datis, an preces veritate nitantur? an causa subsistat? & servari ea omnia, quae in parte dispositiva scribuntur.

14. Q. II. *Quale tempus attendatur in ordine ad valorem rescripti?* R. tempus datae, seu diei, mensis, & anni appositae c. 19. h. t. c. 7. eod. in 6. Clem. fin. h. t. nam valor rescripti sive iustitiae, sive gratiae circa causas in eo comprehensas colligi debet ex eo tempore, quo rescriptum datum est, Unde non prodest habilitas superveniens, vel causa emergens primo post datum rescriptum. R. 2. in ordine ad effectum, in rescriptis iustitiae attenditur tempus praesentate c. 12. de appell. c. 4. de restit. spoliat. nam iurisdicio non cessat, nisi visis litteris delegati, & iurisdicio delegati non expirat, nisi presententur ei litterae revocantiae. At in rescriptis gratiae, etiam quoad effectum attenditur tempus datae, non praesentate c. 7. 30. 38. h. t. c. 9. eod. in 6. quia gratia facta attendi debet ex parte conferentis, non exequentis. Unde, ceteris paribus, in gratia preferendus est, qui priorem datam habet, licet posterius litteras praesentaverit. R. 3. in concursu plurium rescriptorum speciale praefertur generali, licet eius mentionem non faciat c. 1. h. t. si utrumque speciale, vel utrumque generale est, praefertur posterius, si prioris mentionem faciat c. 3. h. t. quia posteriora derogant prioribus; si vero prioris mentionem non faciat, regulariter praefertur prius in data ibid. R. 4. De novo stylo Curiae Rom. in rescriptis dispensationibus quibus non datur gratia facta, sed facienda per exequutores, veritas causae attendi debet, non tempore mandati Romae expediti, sed tempore executionis, at tunc causa sit vera, dum exequutor actu dispensat. Corr. Reiff. lib. 4. in Append.

15. Q. III. *Quamdiu rescripta durent?* R. 1. Rescripta tam gratiae, quam iustitiae de se sunt perpetua c. 9. de off. deleg. l. 2. C. de divers. refer. Unde si in eis non est praefixum tempus praesentandi, possunt praesentari quocumque tempore, quo gratia obtineri potest, vel jus agendi, aut excipiendi durat. Excipe casum, quo orator per annum non est usus rescripto iustitiae, & interim in eadem causa impetratum est aliud rescriptum, tunc enim in penam negligentiae privaturo commodo illius, etsi in posteriori rescripto non fiat mentio prioris c. 23. h. t. R. 2. Rescripta iustitiae expirant cum concedente, si is te adhuc integra moriatur c. 20. de off. deleg. at rescripta gratiae facta manent perpetua, quia

justa reg. 16. in 6. decet concessum a Principe beneficium esse mansurum. Si tamen esset gratia facienda, & integra expiraret cum concedente c. 36. de prob. in 6. ubi ponitur casus gratia facte, & faciende. R. 3. Clausula: usque ad beneficium nostrum, vel quamdiu voluerit, indicat gratiam temporariam, que cum concedente extinguitur, quia post mortem nulla est ejus voluntas; c. contra Clausula: usque ad beneficium Sedis Apostolicæ, donec revocaverit, aliter providero indicat gratiam perpetuam, quia Sedes Apost. non moritur, & revocatio positiva, vel alia provisio non sequitur, ut supponitur. Clausula: motu proprio, licet non sunt vitia obreptionis, purgat tamen regulariter vitium subreptionis, nisi recitentia veri sit contra jus terti, vel supprimat inhabilitatem, aut qualitatem intrinsecam beneficio, ut quod sit curatum &c. Alias clausula vide in Barb.

Regula pro interpretatione scriptorum proportionatiter sunt eadem, quæ pro interpretatione legum; & quidem scripta ad lites, odiosa, & beneficialia, ut pote ambigua, stricte interpretanda sunt, ut minime contrariantur juri communi, & juri quætorum cap. 18. hoc est, necesse autem favorabilia latam habent interpretationem.

TITULUS IV.

De Consuetudine.

De hac materia agitur in Sexto, & Extrav. com. h. 1. In Decreto Can. 2. d. 5. d. 1. & Can. 3. in fin. d. 4. & d. 8. 11. 12. per tot. in Trid. S. 21. c. 2. S. 22. c. 3. S. 23. c. 1. S. 24. c. 12. de resor. in Pandectis lib. 1. tit. 9. l. 22. & seq. in Codice lib. 8. tit. 53.

2. Nota 1. Consuetudinem dupliciter spectari: 1. in eorum, seu casualiter pro actibus frequentibus, & sic dicitur consuetudo facti, seu in fieri 2. complete, seu formaliter pro jure ex actibus frequentatis introducto; & sic dicitur consuetudo juris, seu in facto esse: quo sensu definitur, quod sit jus diuturnis moribus, & tacita populi consensu introductum l. 22. ff. de LL. Can. 5. d. 1. Hac definitio ex Jcto desumpta positivum servit pro statu democratico populi Romani, alioquin in statu aristocratico, vel monarchico ad consuetudinem requiritur tacitus consensus optimatum, vel Principis, quia consuetudo tanquam jus dari nequit sine placito ejus, in quo residet summa potestas.

2. Nota 2. Consuetudinem differre a lege, quia hac expressa voluntate Legislatoris fertur, consuetudo tacita; a stylo Curie, ut includens ab inclusio, quia styly Curie est particularis consuetudo; a prescriptione, quia hæc fit a privatis bona fide, & jus solum privatum, non legale parit; consuetudo autem fit a tota communitate quaque mala fide, & jus legale introduct: a traditione, quia hæc non oritur a populo inductive, sed vel a Christo, vel Apostolis, vel Patribus de ore ad os posteris communicatur.

3. Nota 3. consuetudinem, præter divisiones etiam legi communes, specialiter dividi in generalissimam pro integris gentibus, ut est jus gentium, generalem pro toto regno, specialem pro tota civitate, vel pago, & specialissimam pro una minima communitate, ut pro uno collegio, aut Ecclesia. 2. in eam, quæ est secundum, præter, & contra legem. Consuetudo secundum legem, est, quæ legem antea conditam diuturno usu firmat, & interpretatur Can. 3. §. leges d. 4. l. 37. ff. de LL. ibi, optima est legum interpres consuetudo. Præter legem, quæ jus novum ante non existens, receptio contrarium introduct Can. 5. d. 1. ibi: pro lege suscipitur, cum deficit lex. Contra legem est, quæ inducit jus contrarium legi præexistenti, vel eam ex integro abrogando, vel ex parte ei derogando l. 32. ff. de LL. Agitur hic de causis, effectu, probatione, & abrogatione consuetudinis.

4. Q. I. Quæ sint requisita legitime consuetudinis? R. 1. ut sit honesta, justa, rationalis, & utilis communitati, nam per Can. 6. d. 12. consuetudo legem imitatur, ergo requisita legis habere debet. 2. ut sit industria moribus, seu actibus a tota communitate frequentatis Can. 4. & 5. d. 1. nam actus isti sunt causa secundaria efficiens juris consuetudinarii. 3. ut duret legitimo tempore, seu decennio Can. 7. d. 12. ex l. 1. C.

quæ sit long. consuet. ubi revocandum dicitur quidquid contra longam consuetudinem fiet. sed decem anni faciunt tempus longum §. 1. In de usucap. l. 17. C. de prescrip. long. temp. Si tamen consuetudo, non via prescriptionis ignorante Principe, sed via conniventie, sciente, & non contradicente Principe, introducit, nullum determinatum tempus requiritur, introducitur, auctoritas, seu consensus Legislatoris, tamquam causæ principalis dans vim, & robur legale consuetudini arg. l. 32. de LL. cum jus legale dari nequeat absque auctoritate legislativa. Ceterum ad consuetudinem non requiritur consensus personalis expressæ a Legislatore datus, ut communis tenet contra Pontium, sed sufficit legalis, seu juridicus generaliter a jure datus; nam utrumque jus universaliter approbat omnem consuetudinem rationabilem, & legitime prescriptam, seu legitimum tempore durante can. in hoc tit. l. 32. & 35. ff. de LL. l. fin. Cod. quæ sit longa con. & ob eandem causam non requiritur judicium contradictorium, in quo consuetudo approbetur, nisi in casu dubio, quando in iudicio dubitatur, an consuetudo existat, vel sit rationalis: quo sensu explicatur leg. 34. ff. de LL. Can. 8. in fin. d. 8. & c. 25. de P. S. ibi: quasi in iudicio contradicto.

5. Q. II. Quales actus esse debeant, ex quibus consuetudo inducitur? R. 1. debent esse liberi, publici, & notorii, & uniformiter a tota communitate per legitimum tempus exerciti. 2. debent fieri scienter, seu cum animo introducendi obligationem, vel abrogandi obligationem prioris legis, nam hæc omnia requiruntur ad jus legale ex moribus ortum, arg. l. 32. ff. de LL. Quot autem numero actus requirantur, cum id jure definitum non sit, relinquuntur arbitrio prudentum, & iudicium, spectata natura, & qualitate consuetudinis. Ex his patet non induci consuetudinem obligatoriam, si populus ex ignorantia per 10. annos jejunavit in vigilia Ascensionis Domini, ut erroris nullus est consensus: nec illas consuetudines pias, quæ sine animo se obligandi inductæ sunt, esse instar juris obligatorias, nisi tunc oratio ad pulsum campanæ, auditio missæ die non festivo, &c.

6. Q. III. Quæ sit vis & effectus consuetudinis? R. 1. Vis consuetudinis secundum legem est, authentice legem interpretari & cons. instar legis obligare. l. 37. ff. de LL. Imo consuetudo Ecclesie interpretatur nobis ipsum jus divinum, v. g. circa usum, materias, & formas Sacramentorum &c.

7. R. 2. Vis consuetudinis præter legem est inducere obligationem instar juris legalis, modo sit in materia gravi, & communitari a doctis, & timoratis instat legis observetur. Ita Can. 5. d. 1. & l. 32. 33. ff. de LL. nam consuetudo est species juris, seu jus non scriptum, ergo est obligatoria secundum qualitatem materiam, non secus, ac ipsa lex. Hinc consuetudo ista potest esse præceptiva, v. g. ad dandum Parocho stipendium in funeralibus &c. vel prohibitoria, v. gr. non consecrandi in fermentato apud Latinos; vel irritatoria, & inductiva impedimentorum, etiam dirimentium. c. 1. de cognat. spirit. imo ea omnia, quæ lex operatur, etiam consuetudine præter legem induci possunt.

8. R. 3. Vis consuetudinis contra legem, est abrogare legem tam civilem, in quad. a Jcus l. 32. ff. de LL. ibi: quare rectissime etiam illud receptum est, ut leges non solum suffragio Legislatoris, sed etiam tacito consensu omnium per desuetudinem abrogentur, & Greg. IX. id ipsum generaliter dicit c. in hoc tit. ibi: licet longeva consuetudinis non sit vili auctoritas; non est usque adeo valitura, ut vel juri positivo debeat præjudicium generare, nisi fuerit rationalis, & legitime prescripta, seu legitimum tempore decennii durans. In quo cap. nulla lex humana, five præceptiva, five prohibitiva, five irritatoria excipitur, sed sola lex naturalis, & divina, contra quam populus, utpote inferior prævalere non potest, quia ex Can. 6. d. 12. consuetudo per omnia equiparatur legi, sed lex posterior abrogare potest priorē; ergo & consuetudo, si minus proprie desuetudo; præsertim si abroget legem, cuius observantia nunquam inducta fuit. Exempla habes Can. 3. in fin. & Can. 6. in fin. d. 4. & Can. 8. & 11. d. 12. Porro in tali casu primi actus non possunt exerceri bona fide, sed notitia mala, seu scienter, & animo tollendi legem; atque ita consuetudo facti est mala.

la, & transgressores substanti punitioni. At ipsa desuetudo, seu consuetudo juris in se completa, modo alias debita requisita habeat, non est mala, & vitiosa, neque irrationabilis: tum quia consuetudo vim suam legalem non habet ex actibus illis frequentatis, sed ex legali consensu Legislatoris, ac si iste legem abrogasset, tum quia prior lex in his circumstantiis, cum tota communitas diuturno tempore contra legem operatur, demit esse utilis tali communitati, & desuetudo incipit esse utilis, & rationalis saltem negative, quia non est contra rationem; quod sufficit ad rationabilitatem juris. Ex his solvuntur argumenta contraria a ratione petita.

Obi. Canon. 3. & seq. d. 8. Canon. 1. & seq. d. 11. Canon. 3. 12. d. 12. arg. c. 4. d. 10. & c. 3. 5. h. 1. l. 2. C. quæ sit longa con. l. 3. §. 5. ff. de Sepulch. viol. ubi agitur de lege, & consuetudine municipali & l. 13. C. de sent. & interloc. ibi: cum non exemplis, seu consuetudine, sed legibus judicandum sit; in his prohibetur, & reprobat consuetudo contra legem. 2. Saepè in lege aliqua solet apponi clausula prohibens contrariam consuetudinem in futurum, ergo saltem talis lex, utpote resistens, abrogari nequit per consuetudinem.

R. ad 1. Jura ista reprobat consuetudines debitis requisitis destitutas, ut quia sunt irrationabiles, nutritivæ peccati, legitimum tempore non prescriptæ, de quibus infra. Ad 2. Lex licet ista, stantibus circumstantiis, ob quas consuetudo adversa legi prohibetur, non possit abrogari per consuetudinem, poterit tamen in eo casu, quo mutatis circumstantiis, materia coherens fieri in contrarium, cum eo casu etiam Legislator rationaliter legem abrogare possit.

9. Q. IV. Quæ sit vis, & effectus consuetudinis immemorialis, seu cujus initii memoria non extat inter homines? R. 1. per eam acquiri possunt ea omnia, quæ privilegio, & indulto principis concedi solent; nam talis consuetudo equiparatur privilegio principis, & habetur loco tituli legitime constituti, & probati. Ita Innoc. & alii com. Excipi consuetudinem contra immunitatem Ecclesiasticam, cui jus perpetuo resistit, & cons. Urb. VIII. Romanus Pontifex, & casum, quo quis sine privilegio non est capax possidendi, sicut hæc jus decimandi, eligendi, in beneficiis confirmandi &c. 2. Consuetudini immemoriali non derogatur per clausulam generalem: non obstantibus quævis consuetudine, nisi illius specialis mentio fiat: tum quia talis consuetudo est specialis nota digna; tum quia pro illa presumitur iustus titulus, quo melior de toto mundo allegari non potest. Fagnan. in cap. cum Apostolica de his quæ a Præl.

10. Q. V. Quæ consuetudines, seu potius corruptela a jure reprobentur? R. 1. Quæ juri naturali, & divino, prophetici, & apostolici doctrinis contrariantur, c. fin. h. 1. Canon. fin. d. 8. ubi sunt multi abusus gentilium, & phariseorum, & hereticorum. 3. Consuetudo nutritiva peccati, ut illa c. 10. h. 1. 3. Consuetudo judicandi causas Ecclesiasticas a populo, confirmandi baptizatos a simplicibus presbytero, non servandi interdicia, deserendi beneficia sine licentia Superioris, vel administrandi sine previa confirmatione c. 3. 4. 5. 7. h. 1. 4. Consuetudo eligendi prelatos Ecclesiasticos a populo c. 56. de elect. 5. Denique reprobandur consuetudines, quæ gravant Ecclesias, ledunt immunitatem Ecclesiasticam, dissolvunt nervum Ecclesiasticæ discipline, eliminant vilitationes Canonicas, & obedientiam extinctivæ prescriptive enim vilitatio ab uno Prælate ad alterum transferri potest c. 16. de prescrip. aut alio modo obstat bonis moribus, veritati, ac bono publico, de quibus passim in jure sermo rediit. Canon. 3. & seq. d. 8. Canon. 1. & 2. d. 12. c. 3. 5. h. 1. In dubio de honestate consuetudinis, si hæc est præter legem, statur pro ea, quia est in possessione ex consensu populorum: si vero est contra legem, statur pro lege, quia honestas, & rationalitas legis est certa, & pro se habet possessionem certam.

11. Q. VI. An consuetudo probanda sit ab allegantibus? R. 1. Si notoria est, non indiget probatione, sicut in Germania læticitinis veteri die jejunii, missas in hyeme celebrare ante auroram &c. R. 2. Si notoria non est, probari debet saltem per duos testes: nam con-

suetudo est facti, quod etiam sagacissimos fallere potest l. 2. ff. de J. & F. I. ergo in foro externo ab allegante probari debet. At pro foro interno sufficit unus excellens scriptor testificans in scriptis suis de tali consuetudine, dummodo tales concurrant circumstantiæ, ut de ejus fide dubitari non possit, & alii DD. validius ei non contradicant; licet alioquin unus doctior in foro externo plene non probet, sed solum presumptionem faciat.

12. Q. VI. An consuetudo abrogari possit per legem, vel consuetudinem contrariam? R. affirmative, arg. l. fin. ff. de consuet. prin. quia jura posteriora contraria derogant prioribus. Particularis tamen consuetudo non revocatur per legem, nisi id sufficienter exprimat, c. 1. de Constit. in 6.

Hactenus de principis generalibus juris Canonici, nunc de personis Ecclesiasticis, ut promovendis ad dignitates per viam postulationis, electionis &c.

TITULUS V.

De Postulatione Prælatorum.

De hac materia agitur in Sexto, & Extrav. com. h. 1. in Decreto Can. 1. & seq. d. 61. & Can. 14. d. 63. & c. 5. d. 71.

1. Nota 1. Provisionem beneficalem in genere esse actum, seu modum promovendi personam idoneam ad ministerium Ecclesiasticum. Hujus celeberrime species sunt: simplex petitio, nominatio, presentatio, collatio necessaria, seu institutio, collatio libera, postulatio, electio, translatio, & renunciatio in favorem alterius. Simplex petitio, olim usitata, est supplicatio populi possidentis sibi dari aliquem in pastorem, Can. 11. & d. 63. c. 6. de stat. monach. hodie non est in usu. Nominatio solemnis, & proprie talis est, qua v. g. princeps tali jure præditus, saltem duos excellentiores designat, & proponit Superiori, ut is unum eligat, & Ecclesie præficiat. Dignior autem ex his ille censetur, qui primo loco ponitur arg. c. 6. de P. S. Hac tamen nominatione nullum jus nominis acquirunt, donec Superior unum ex nominatis eligat. Nominatio consularia, qua in collegio proponuntur quidam boni viri, ut de illis scrutinium fiat, non est obligatoria, sed capitulares alium eligere possunt cap. 28. de elect. Presentatio est actus, quo patronus Clericum idoneum præsentat Superiori, ut eum in beneficio instituat. De hac agitur lib. 3. tit. de jure patron. Collatio necessaria est provisio facta Clerico ex necessitate juris ad aliquis nominationem, presentationem, electionem, permutationem, vel mandatum Superioris. Collatio libera est gratuita concessio beneficii vacantis a legitimo Superioris facta. De his collationibus agitur lib. 3. de proba & instit. De ceteris speciebus in hoc libro agetur.

2. Nota 2. Postulationem hic non accipi pro accusatione, ut accipitur l. 1. §. 6. ff. de suspect. iuror. nec pro advocacione, seu patrocinio, quod advocati præstant partibus litigantibus, ut infra tit. de Postuland. & in Pandectis eod. tit. sed pro petitione personæ in prælatum ad Superiorem destinata: quo sensu postulatio est duplex: solemnis, & simplex, seu non solemnis. Postulatio solemnis est petitio capituli ad Superiorem destinata, ut is personam de se idoneam, at tamen ob defectum Canonicum ineligibilem dispensative admittat ad prælatum. Postulatio simplex est petitio personæ de jure habilis in prælatum facta ei, cuius consensus requiritur. Sic requiritur v. g. consensus Prælati regularis, ut religiosus assumatur in Episcopum. Aliquando utaque occurrit, ut si filiusfamilias laicus possit in Episcopum, solemniter a Papa, & simpliciter a patrefamilias.

3. Q. I. Qui postulare possint? R. omnes illi, quæ eligere c. 4. v. ceterum h. 1. nam cui de jure ordinario, vel ex privilegio conceditur electio, tanquam principale, etiam concessum videtur accessorium, seu subsidiarium, uti est postulatio substituens in locum electionis arg. reg. 35. & 42. in 6. ex quo solvuntur paritates ex reg. 15. & 28. in 6. v. 9. de privi. l. 1. §. 2. ff. de Constit.

4. Q. II. Qui postulari possint, vel non? R. 1. Postulabiles sunt solum laborantes defectu Canonico dispensabili, hoc est, in quo potest, & communitate sol-

let dispensari. Tales defectus sunt: 1. illegitimitas naturalium, c. 20. de Elect. 2. defectus etatis legitima, c. 7. eod. 3. defectus ordinis, & scientia excellentioris c. 22. eod. 4. defectus professionis ad praelaturam regularem c. 23. eod. 5. vinculum spiritualis conjugii, quo Episcopus etiam titularis alligatus est suae Ecclesiae, a qua solvi non potest, nisi per Papam, c. 2. & in fin. de Translat. Horum defectuum alicui obnoxius, cum ineligibilis sit, non solum potest, sed & debet postulari, si evadendus est ad praelaturam, exceptis Episcopis titularibus, si provisi sunt indulto apostol. eligibilitatis. R. II. Impostulabiles sunt, qui laborant defectu indispensabili, hoc est, in quo vel non potest, vel communiter non solet dispensari. Et quidem 1. de jure naturali impostulabiles sunt infantes, amentes, furiosi, & omnino illiterati, cum officium suum debite exercere non possint. 2. De jure Canon. impostulabiles sunt bigami, spurii, & ex damnato coitu nati c. 10. de rene. ibi: *personae vero*: item temerarii violatores interdicti, & quos graviora crimina, praesertim infamantia, ab electione arcent. c. 1. h. t. reg. 87. in 6. *Minoris* 27. annis ad Ecclesiam cathedralicam, Extrav. un. h. t. inter com. denique religiosi mendicantes ad Ecclesiam cathedralicam inferiorem, vel ad praelaturam extra suum Ordinem cit. Extrav. alius dispositio utpote odiosa non est extendenda ad alios religiosos non mendicantes, licet privilegiis mendicantium gaudeant.

5. Q. III. *Quam parum incurrant postulantem personam defectu indispensabili laborantem?* R. 1. Pro hac vice ipso jure privantur potestate postulandi, & eligendi c. 1. h. t. ibi: *licet autem*: nam recte quis in eo puniatur, in quo peccat c. 7. §. fin. de elect. 2. qui temere postulant, hoc est renovant postulationem indigni, licet ignorent ejus indignitatem, pari poena puniuntur, & potestas eligendi, vel postulandi devolvitur ad eos, etiam paucos, qui in iteram postulationem indigni non consentirent, sed contradixerunt c. 2. h. t. 3. Scienter postulantes in 27. annis ad episcopatum, vel religiosum mendicantem ad dignitatem episcopatu inferiorum, pro hac vice privantur potestate postulandi, & eligendi, ac per triennium suspendantur a beneficiis Ecclesiae, ad quam postulantur; ipsi vero postulati urgentes negotium suae postulationis decernuntur impostulabiles, cit. Extrav. un. h. t. inter com.

6. Q. IV. *Ad quem superiorem postulatio sit dirigenda?* R. Ad quem alias spectat confirmatio praelati electi, dummodo dispensare possit in impedimento postulati arg. c. fin. hoc tit. nam admissio postulationis vim confirmationis habet. Superior autem, licet ex rigore iustitiae non teneatur postulationem admittere, cum ista innitatur gratiae, nullumque postulato jus tribuat c. 5. h. t. tamen ex aequitate, & debita sui officii administratione tenetur eam admittere, si adit iusta causa postulandi, ut necessitas, vel magna utilitas, quae speratur Ecclesiae obventura ex persona postulata.

7. Q. V. *Quae sit forma postulationis?* R. 1. Postulatio simplex cum sit vera electio, hujus formam servat ex c. 42. de elect. idque solum additur, ut petatur consensus superioris, vel ante electionem, ut subditus eligi, vel post electionem, ut huic consentire possit. R. 2. Postulatio sollemnis habet eandem formam cum electione ex cit. c. 42. de elect. quo ad ea, quae naturae postulationis non adveniunt. Ita Inn. Abb. Schmal. & alii contra Host. Laym. Reiff. juxta quos sufficit consensus capitularium saltem majoris partis, & aliqua publicatio, licet decretum, & alia non adhibeantur. Prob. 1. arg. reg. 46. in 6. subrogatum sequitur naturam ejus, cui subrogatur, nisi specialiter formam praescriptam habeat, sed postulatio subrogatur electioni, tanquam ejus subsidiaria, & in jure specialium formam non habet, ergo sequitur formam electionis, cum non sit credible, quod jus formam istam requiritur arbitrio postulantium. 2. Connexorum, & equiparatorum eadem est juris dispositio per cap. 3. de Constit. maxime si unum subintret in locum alterius, & in eundem finem tendat, sed postulatio aequiparatur electioni, si frequenter connectitur, & miscetur in eodem sententio, ad eundem finem tendit, & ubi electioni non est locus, in ejus locum subintret, ergo. Ita manifeste supponitur in c. 1. & seqq. h. t. & c. 20.

de Elect. Ex his solum moment paritates a testamento, & coetello, ab adoptione perfecta, seu arrogatione, & simplici l. 2. ff. de adopt. a manumissione, vindicta, & inter amicos §. 1. In de Libert. a superiori ad inferius, ab expresso ad comisum, a possessore plenario, & summario &c. nam in his, vel diversae formae sunt a jure prodite, vel non currit illa ratio, quae pro postulatione, & electione.

8. Q. VI. *Quis votorum numerus requiratur ad validam postulationem?* R. 1. Si postulatio concurrat cum postulatione, sufficit majoritas votorum, v. gr. 6. ex decem. nam idem servatur in electione. R. 2. Si postulatio concurrat cum electione, ut hic praevalet, debent duae partes ex tribus in postulandum concurrere, ut 16. ex 24. fecus praevalet electio, si electus pro se habeat saltem unum votum supra tertiam partem, v. gr. 9. ex 24. ejusque electio confirmanda est. Ita communior sententia DD. ex c. scriptum 40. de Elect. in quo Innoc. III. condit jus speciale exceptum a dispositione c. 42. eod. alioquin caput illud superfluum esset in jure. Ratio congruentia est, quia ad postulationem, utpote viam extraordinariam, & odiosam merito plus requiritur, quam ad electionem ei permixtam, utpote favorabilem. Et pro hac sententia facti praxi curiae romanae: nam Innoc. XI. an. 1688. die 20. Sept. in judicio appellationis rescidit sententiam latam per Cardinalem Fustembergium Episcopum Argenteratensem per 13. vota ex 24. postulato ad archiepiscopatum Coloniensem, & confirmavit electionem Clementis Bavariae ducis per novem vota ex 24. electi. Nec obstat textus citat. c. ibi: *& si partes consenserunt*, nam consensus iste partium referendus est ad priora circa jus suffragandi, non vero ad ultimam partem dispositivam a Papa factam. Ita glossa major, quidquid dicat glossa anterior. Nec citam generales dispositiones obstant c. 3. §. h. t. c. 30. & 42. de elect. c. 1. de his quae in major. nam his praevalet specialis dispositio expressa in c. 40. de Elect.

9. Q. VII. *An rejicienda sint vota incerta, & indeterminata?* R. affirmative. & ideo Bonif. VIII. cap. un. h. t. in 6. rejicit illas formulas: *eligo postulandum, postulo eligendum, postulo, & eligo, prout melius de jure valere possit*. Quae ultima formula permittitur in casu probabilis dubii, an persona sit eligenda, an postulanda; v. g. propter defectum etatis, natalium &c.

10. Q. VIII. *Quis sit effectus postulationis?* R. 1. Postulatio ut presentata superiori id operatur, ut postulantem amplius variare, seu ab illa resiliere non possint c. 4. h. t. ibi: *si enim*, nec scilicet superiori illudatur, ejusque iudicium ex postulantium arbitrio pendere videatur. A sensu contrario si postulatio actu non sit presentata, locus est variationi, cum postulato nullum sit jus questum c. 5. h. t. R. 2. Postulatio ut admissa a Superiore, vim habet confirmationis, & jus reale in praelatura tribuit postulato cap. 2. h. t. R. 3. Postulatio simplex, ut admissa tribuit licentiam subdito, ut electioni de se facere consentire possit. Talem licentiam a Papa obtinere debent Cardinales non Episcopi, quia ex officio suo sunt subiecti Papae in ordine ad regimen totius Ecclesiae cap. 57. de elect. Praelati, & alii Clerici Episcopo inferiores a suis superioribus, si quibus subiecti sunt c. 36. de elect. in 6. Clem. un. eod.

Cetera sere omnia servanda sunt sicut in electione, v. g. quod postulatio intra 8. dies presentanda sit postulato, & is intra mensem mentem suam aperire debeat, an postulationem acceptet, puta conditionate, si superior eam admiserit, neque interim se administrationi immisceat &c.

TITULUS VI.

De Electione, & Electi potestate.

De hac materia agit in Sexto, in Clem. in Extrav. Joan. XXII. & Comm. h. t. In Decreto dist. 60. 61. 62. 63. 69. & 1. q. 6. & 8. q. 1. 2. 3. & 18. q. 2. In Trid. Sess. 7. cap. 1. de refor. Sess. 22. cap. 2. Sess. 24. cap. 1. & 12. Sess. 25. cap. 6. & 7. de Regul.

1. Nota 1. electionem hic non accipi latissime pro qua-

quacumque provisione ad beneficium Ecclesiasticum; quo modo comprehendit presentationem, collationem &c. nec pro quacumque provisione, quae fit cum interven- tu suffragiorum, quo modo alicubi decani, & alii officiales solent eligi, sed stricte pro provisione suffragativa ad dignitatem pastorem vacantis Ecclesiae: quo sensu electio est *persona habilitis canonica vocatio ad vacantem Ecclesiam dignitatem pastorem per vota capitularium facta, & per superiorem confirmanda*. Ita in re com. ex c. 7. & 42. h. t. Ex qua definitione patet discrimen inter electionem, & postulationem: nam postulatio est provisio extraordinaria, seu subsidiaria persone de jure impeditae, innititur gratiae, & ideo dicitur admitti, nullum tribuit jus postulato, iusque non potest in illam consentire, nisi sub conditione dispensationis: electio vero est provisio ordinaria persona de jure habilitis, seu nullo impedimento laborantis, innititur juri, & ideo dicitur confirmari, electo tribuitur ad rem, & electus absolute in eam consentire potest. In ceteris plerumque conveniunt, quia utraque per eandem formam tendit ad providendum sedi vacanti.

2. Nota 3. primitus Episcopus electus, & constitutus fuisse ab Apostolis Canon. In novo 2. dist. 21. tum a Romano Pontifice Canon. Omnes 1. d. 22. deinde a toto Clero ejusque diocesis Canon. fin. Qui in aliquo dist. 51. Tandem aucto Clericorum numero ad videndas consuetudines, & discordias jus eligendi attributum est capitulo ejusque Ecclesiae Canon. fin. 16. qu. 7. cap. Nullus 1. hoc eodem titulo. Est autem capitulum plurium Clericorum collegium, qui sub uno Praelato tanquam membra sub uno principali capite vivunt; alioquin si sub uno capite non viverent, non communiter, sed singulariter esset. Ad constituendum capitulum, seu collegium a principio requiruntur saltem tres arg. l. 40. in fin. ff. de P. S. ibi: *non duo quidem familiam faciunt & l. 85. eod. Neronius Priscus tres facere existimant collegium*. Pauciores tamen requiruntur ad conservationem collegii: & quidem si duo superint, manet collegium actu, sed imperfectum; si unus superest, manet collegium habitu, non actu; si nullus superest, jura realia collegii manent in parietibus, vel his duris, in solo, & fundo. Laym. & alii. Cetera de capitulo traduntur in lib. 3. tit. 11. Agetur hic 1. de personis eligentibus, & eligendis. 2. de forma, & qualitate electionis. 3. de intimatione, & confirmatione ejusdem. 4. de quibusdam electionibus in specie.

§. I.

De personis eligentibus, & eligendis.

3. Q. I. *Qui de jure communi habeant vocem activam ad eligendum Praelatum?* R. 1. Sola, & omnes capitulares, nisi specialiter a jure prohibeantur c. 1. & 14. h. t. ubi potestas ista conceditur iis solis, & omnibus, qui tanquam fratres, & membra collegium constituent; adeoque excluduntur alii Clerici, ut Capellani, pensionarii, & similes, qui non sunt membra capituli. R. 2. Ut capitularis possit eligere, sufficit, ut bona fide sit in possessione certa beneficii, licet ei lis moveatur super proprietate, aut possessione tituli, c. 24. h. t. nam si pendens non aucter commoda, & fructus possessionis certe, sed electio est fructus possessionis beneficii, ergo non impeditur per litem pendentem, est facta electione evincatur defuisse proprietatem in beneficio. Nec obstat c. 2. de in int. res. fin. nam monachi non erant in certa possessione juris eligendi Abbatem: l. 22. c. de R. V. nam, revidita, illi tantum fructus sunt restituiti, qui sunt pretiosissimales, qualis usque non est electio.

4. Q. II. *Qui ex jure speciali possint eligere?* R. 1. Clerici extranei, si jus eligendi acquisiverunt, vel ex foundatione cap. 23. de jur. patr. vel ex prescriptione, aut consuetudine saltem 40. an. arg. c. 8. de consuet. & c. 4. de postul. Pral. vel ex privilegio apostol. vel ex pacto, aut conventione, seu consensu omnium capitularium, saltem pro una vice: jus autem eligendi in perpetuum non potest extraneis concedi sine consensu legitimi superioris. R. 2. Laici ex solo privilegio apostol. habilitati possunt ad vocem activam eligendi c. 51. h. t. quia nullus Papa inferior derogare

potest sac. canonibus; Papa vero ex plenitudine potestatis, sicut jus presentandi, ita jus eligendi concedere potest laico. R. 3. Laici ex nulla consuetudine, vel prescriptione etiam immemoriali acquirere possunt jus eligendi Pastorem ecclesiasticum c. 56. h. t. ubi talis consuetudo vocatur corruptela: nam laici id solum acquirere possunt corruptela: aut prescriptione, quod possidere, sed citra privilegium apostol. laici non sunt capaces possidendi jus eligendi, utpote spirituale saltem connexive. Hoc tamen princeps laicus praescribere potest, ut mors Praelati ei intemerat, consensus ejus petatur ad futuram electionem, & electio facta ei insinuetur; qui tamen consensum denegare non potest, nisi fuisset impedimentum canonicum. His non obstant Canonibus antiqui ex dist. 63. nam procedunt de simplici petitione, & electione impropria per testificationem de moribus eligendorum.

5. Q. III. *Qui capitularibus jure communi prohibeantur eligere?* R. 1. Excommunicati excommunicatione majori cap. 23. de appell. 2. Suspensi ab officio c. 16. in fin. h. t. 3. Interdicti personaliter, & temerarii violatores interdicti locali per celebrationem missarum ibid. & c. 18. §. is vero de sent. excom. in 6. quae dispositio, utpote odiosa, non est extendenda ad alios irregulares, qui aliam censuram violant. 4. Absentes legitime non impedit c. 42. h. t. 5. Nemo potest eligere se ipsum, c. fin. de Insti. qui inter dantem, & accipientem debet esse distinctio personarum. 6. Nemo successorem suum eligere potest, licet eligendum commendare possit. Canon. 3. & seqq. 8. q. 1. ut revertatur hereditaria successio in praelaturis, & beneficiis. 7. Qui ex culpa aliqua privantur pro hac vice potestate eligendi, ut eligentes, vel postulantes indignam c. 2. de postul. Pral. & alii de quibus suis locis dicunt, & expresse habetur c. 41. 42. h. t. &c. 8. His defectibus seclusis, potestas eligendi convenit Canonici, seu capitularibus illis solum, qui ad minimum substitutionis ordine initiati sunt Clem. 2. de anat. & qual. Trid. S. 22. c. 4. de refor. licet ex dispensatione ante annum 22. tali ordine insignentur, quia astas illa non ratione sui, sed ratione sacri ordinis requiritur. Quod si nullus elector in sacris constitutus esset, potestas providendi non devolvitur citius ad Superiorem, nisi intra praefixum a jure tempus nulli ordinarentur, & habiles fierent ad eligendum glossa in cit. Clem.

6. Q. IV. *Quae qualitates requirantur in eligendo?* R. 1. *Aetatis maturitas* scilicet 30. anni pro Episcopo, 25. pro dignitate inferiori curam animarum habente, & 22. completi pro dignitate inferiori non curata c. 7. h. t. 2. *Morum gravitas* ibid. ad quam pertinet torus legitimus, ordo sacer, vera fides orthodoxa, carentia ejusculumque censurae, irregularitatis 3. *Litterarum scientia* proportionata dignitati ibid. Sic juxta Trid. S. 22. c. 2. de refor. eligendi in Episcopos debent esse doctores, vel licentiatii in theologia, vel jure Canon. &c. toleratur tamen mediocri scientia; cum adjuvari possit per confessoria, & consiliarios. 4. *Eligendus debet esse dignior*, hoc est, qui consideratis omnibus speratur Ecclesiae utilior futurus; & ad talem eligendum ex jure naturali graviter obligantur electores, ut insinuant sac. Canon. c. 19. d. 63. c. licet 8. q. 1. & Trid. S. 24. c. 1. de refor. quo tamen non obstante, electio digni, omisso digniore, est valida c. 19. §. his igitur c. 32. h. t. nam quis in jure nulli irritatur; tum quia fecus acquirere latissima porta calumnii, & discordias, dum quique electionem vellent impugnare, ex eo, quod non sit electus dignior: tum quia, licet electores graviter peccent, tamen certum sit ex c. 16. de Regul. multa prohiberi, quae si facta fuerint, obtinent roborem firmitatem.

7. Q. V. *Qui sunt ineligibiles?* R. I. Ob impedimentum naturae eligi prohibentur. 1. infantes, amentes, furiosi, cum usu rationis careant. 2. aetatis praescriptae defectum patientes c. 7. h. t. c. 7. de anat. & qual. 3. illegitime nati c. 20. h. t. 4. filii catholici nati ex parentibus haereticis usque ad secundam generationem in linea paterna, & ad primam in linea materna c. 19. de haer. in 6. cujus tamen dispositio non obtinet in Germania, ubi haeretici tolerantur. 5. corpore vitiosi ob irregularitatem, aut indecentiam tit. de Corp. vitiat. R. II. Ob impedimentum criminis, seu defectum morum eligi prohibentur: 1. Haeretici, & co-

ineligibili

sentire electioni, ait enim de Maugero Archidiacon. Eboracen. ibi: qui sponte, ac humiliter suum maluit confiteri reatum, quam lesa conscientia thronum consecrere pastoralis. Ratio est, quia Sedes apostolica non aliter concedit jus in prelatura, nisi sub conditione, si fac. Canones formam substantialem prescribentes electionibus observentur; ergo tali conditione non posita, nec ponitur valida electio, nec jus aliquod ex illa acquiritur, & conf. in foro interno non prodest electio.

Obj. 1. Talis electio de jure naturali, & divino est valida ut supponitur; jus autem humanum maxime occupatur circa forum externum. 2. cit. c. 7. h. 1. sermo est solum de electoribus, non vero electis, ne scilicet pro foro externo eligant indignum, aut contra formam prescriptam. 3. cit. c. 20. h. 1. defectus illegitimitatis fuit publicus, & forsitan archidiaconus illum negavit, alioquin Papa non diceret: suum maluit confiteri reatum.

Ad 1. Solide probandum esset, quod capitulo de jure naturali, & divino competat potestas transfereendi jus prelaturae sive personale, sive reale in electum, cum potestas illa Petro data sit, aliis vero liberaliter a Sede Apostolica concedatur; ergo non satis bene supponitur talem electionem jure naturali validam esse, sed potius dicendum est, esse invalidam, nisi in ea observentur conditiones a Sede apostolica prescriptae: sicut invalide sunt uti capiones pro utroque foro, nisi servatis conditionibus a jure prescriptis. Vel transmissio antecedenti, die jus naturale in hoc puncto pure permittitur sufficienter a fac. Canonibus determinari ad illa obligandum, sicut praescribunt fac. Canones. Ad 2. si jura ista stringunt electores in foro conscientiae, cur non stringant electum? Ad 3. Dato, quod defectus fuerit publicus, tamen conscientiam ledere non potuit ante sententiam in adversariorum opinione; alterum de negatione hujus defectus, quod dicit Charis. P. Pichler, videtur nimis violentum, & difforme textui dicenti: qui sponte etc. Vox reatus laus sane patet, quam ut ex illa peccatum mendacii colligatur. Argumenta generalia vide tit. 2. de Constit. n. 22. de legib. irritant.

19. Q. IX. Quae sit pars delinquentium in electionibus? R. 1. Electores in casu negligentiae, si intra praescriptum a jure tempus non eligant, privantur pro hac vice potestate eligendi, & hac devolvitur ad superiorem, cujus erat electum confirmare c. 41. h. 1. ut supra dictum. 2. Si capitulares scienter eligant indignum, hoc est, prohibitum eligi, pro hac vice privati sunt potestate eligendi, & per triennium suspensi a beneficiis, seu totali perceptione fructuum, & administratione c. 7. in fin. h. 1. non tamen ab officiis. Gonz. ibid. si vero formam electionis non observent, per sententiam privantur jure potestate eligendi c. 42. in fin. h. 1. At circa devolutionem potestatis discrimen est: si electio cathedralis inferiorum, vel forma in ejus electione non observatur, potestas eligendi ad superiorem proximum devolvitur, cujus erat & electum confirmare; & si Episcopus in hoc deliquit, potestas providendi devolvitur ad capitulum, & hoc discordante ad Metropolitanum. Si vero eligitur indignus ad Ecclesiam cathedralem, vel forma in ejus electione non servatur, potestas eligendi devolvitur ad Romanum Pontificem. Ita Bonif. VIII. c. 18. h. 1. in 6. authentice interpretans decreta utriusque concilii Later. relata in c. 7. in fin. de cap. 41. 42. in fin. h. 1. nisi electioni indigni minor pars contradiceret, tunc enim penes hanc est potestas eligendi c. 22. h. 1. 3. Si compromissarii eligant indignum in Episcopum, pariter triennio sunt suspensi a beneficiis Ecclesiae, ad quam indignum elegerunt, & potestas eligendi, si adhuc durat tempus legale, redit ad electores, nisi & hi consenserint in electionem indigni, vel eam ratam habuerint; tunc enim & dictam suspensionem incurrit, & privantur potestate eligendi, hac ad Papam devoluta. Haec tamen suspensio non habet locum in Episcopo compromissario, nec in casu, quo inferior Episcopo eligitur. Ita haec omnia deciderunt Bonif. VIII. c. 37. h. 1. in 6. 4. Si electio celebrata est per abusum secularis potestatis, electores ipso jure privantur potestate eligendi per triennium, ab officiis, & beneficiis perpetuo suspenduntur

non ipso jure, sed per sententiam: ipse vero sic electus, si consentiat in sui electionem, ipso jure fit ineligibilis ad aliquam dignitatem c. 43. h. 1. potestatem Canonici, vel Parochiani fieri, cum Canonici, & Parochia non sint dignitates.

§. III.

De intimatione, & confirmatione electionis.

Postquam electio substantialiter peracta est, & secundum consuetudinem loci Clero, & populo promulgata, intimari debet electo, & si eam acceptet, confirmari debet a superiore: & si lis contra electum, vel electionem oriatur, ea terminanda est ante confirmationem.

20. Q. I. Quando electores tenentur electo intimare electionem? R. Circa hoc observandum esse consilium conc. Lugdun. sub Greg. X. relatum c. 6. & 16. h. 1. in 6. & quidem 1. electores, quam primum commode fieri potest, tenentur electo presentare electionem, & eum consentum petere: si vero ultra octo dies culpabiliter presentationem differunt, ipso jure exclusi sunt a prosecutione electionis quoad suas Personas, & per triennium suspensi ab omnibus beneficiis, quae tunc obtinent in ea Ecclesia c. 16. §. ceterum h. 1. in 6. ne scilicet Ecclesia per diuturnam vacationem detrimentum patiatur. 2. Electus, si commode electionis vult frui, tenetur intra unum mensem, seu intra tres dies, quot habet mensis, quo facta est presentatio, consensum suum prestare, alioquin excidit jure electionis c. 6. nisi esset talis persona, v. g. religiosus, quo longiori tempore indigeret pro patendo consensu superioris ibidem. Acceptata electione, si electus praesens sit, juxta loci consuetudinem processionaliter cum pulvis campanarum deducitur in Ecclesiam, & ibi post hymnum ambrosianum decantatum in episcopali cathedra inthronizatur. 3. Electus, si vult, regulariter renunciare potest electioni presentata, immo & acceptata ante confirmationem, cum id nullo jure prohibetur, & favori pro se introducto quisque renuntiare possit l. fin. c. de Patris. nisi Ecclesiae necessitas aliud exigat; tunc enim a superiore cogi potest ad acceptandam electionem. Facta renuntiatione, electoribus pro nova electione iterum conceditur novum trimestre, vel semestris ex c. 41. h. 1. Notant tamen DD. quod electus post renuntiationem intra illum mensem mentem mutare, & electionem acceptatam possit, re adhuc integra, si capitulares necesse processerunt ad novam electionem.

21. Q. II. Quid juris electus per electionem acquirit? R. 1. rite facta electione, ante hujus acceptationem acquirit jus personale, seu ad rem, non absolute, sed conditionate, si acceptaverit; facta autem acceptatione acquirit jus personale absolute, non vero jus reale, seu quasi dominium in prelatura, com. contra Joann. de Selva: nam electio acceptata habet se sicut sponsalia, confirmatio sicut matrimonium ratum, & consecratio sicut matrimonium consummatum, & consecratio sicut matrimonium consummatum, & sicut per sponsalia acquiritur tantum jus ad rem, ita & per electionem acceptatam, arg. c. 2. §. fin. de Transl. tum quia c. 16. de Accus. dicitur crimen per exceptionem electo ante confirmationem obiectum, impedire promotionem, ne confirmetur, ergo necdum est promissio habendo jus in re: tum quia habens jus reale in prelatura, ei renuntiare non potest sine consensu Papae c. 2. §. fin. de transl. sed electus renuntiare potest electioni etiam acceptatae, ergo.

22. Q. III. An electus, facta acceptatione electionis, acquirat jus administrandi prelaturam ante confirmationem? R. Negative, ita ut nec suo, nec procuratoris nomine, cui aerea aëconomus, vel administrator fuerit, ullo modo immiscere se possit administrationi, v. g. recipiendo homagium, conferendo prebendas, censurando, bona temporalia curando &c. c. 9. 17. h. 1. Quodsi hoc attentaverit, privatur jure electionis c. 5. h. 1. in 6. omnia ejus acta cassantur, habetur instar intrusi, & fit ineligibilis c. 12. & 17. h. 1. extrav. 1. eod. inter com. Excipit, nisi administrationem istam permittat consensus superioris, privilegium papale non tamen consuetudo, cui jus resistit, & magna distantia a curia Romana: unde confirmatio

§. IV.

Afferuntur quaedam specialia de electione Papae, & Regularium.

26. Q. I. Quae sint specialia in electione Papae? R. 1. ad validam Papae electionem non sufficit major pars votorum, sed requiruntur duae partes ex tribus c. 6. h. 1. c. 3. h. 1. in 6. Clem. 2. ibid. quas constitutiones, lectu dignas, firmanunt, & auxerunt multi Pontifices Clement. VII. Paulus IV. Pius IV. Gregor. XV. Urban. VIII. Neque formam istam mutare possunt Cardinales, ut scilicet valeat major pars propter claram decisionem Concil. Lugdunen. cit. c. 3. h. 1. in 6. cui tanquam juri publico in favorem Ecclesiae condito Cardinales, utpote jure pontificio inferiores, renuntiare non possunt. 2. Si electio Papae fiat per compromissum, compromissarius unus nominatus ab altero non potest accedere voto illius, Greg. XV. const. incip. Aeterni §. 205. sed oportet duas partes in electum convenire. 3. Licet conveniens sit, ut in Papam eligatur aliquis ex sac. collegio Cardinalium, absolute tamen quilibet alius Clericus, imo & laicus catholicus, etiam uxoratus, consentiente uxore, eligi potest, dummodo requisita de jure naturali, & divino habeat; ut sit mas, rationis compos, baptizatus, & fidelis c. 6. h. 1. ubi statuitur, ut sine ulla exceptione ab universali Ecclesia romanus Pontifex habeatur, qui a duabus partibus concorditer electus, & receptus fuerit. 4. Electio Papae, antequam ab universali Ecclesia acceptetur, opponi potest defectus contra formam prescriptam, & libertatem electionis admittitur, ut si electio facta sit ab eis, qui carent potestate eligendi, si destituta sit debito numero votorum, si simoniaca, per minas, & metu gravem injuriam extorta Can. 9. d. 78. const. Julii II. incip. Cum iam divino: nam talis electio est nulla, adeoque ex hoc capite impugnari potest; non autem ex alio defectu juris humani, qui non militat contra substantiam, & libertatem electionis, sed est extrinsecus, ut defectus natalium, ordinis &c. At si Papa cum tali defectu electus acceptetur ab universali Ecclesia, hoc est, si nullus contradicat huic electioni, vel unius, aut alterius contradictio parum, vel nihil curetur a ceteris fidelibus, acceptio ista, tanquam extraordinaria, ultima, & absoluta electio, sanat omnes defectus juris humani; ita ut nullus talis defectus opponi possit Papae ab universali Ecclesia acceptatae. Cum vero Deus non permittat Ecclesiam totam errare in acceptatione Pontificis, sequitur nullum in Papa acceptato reperiri defectum juris naturalis, aut divini. 5. Si Papa invalide electus sponte renuntiare velit electioni, expectanda est sententia concilii generalis de nullitate electionis pronuntians, uti factum in Conc. Constantensi: lata vero sententia nullitatis, novae electio pertinet ad Cardinales, non ad concilium, nisi plures Cardinales schismatici fuerent; quo casu potestas electiva rediret ad concilium generale, qualiter Conc. Constantien. elegit Martinum V.

27. Q. II. Quae specialia sint in electione Regularium extra eorum Ordinem? R. 1. Omnis religiosus idoneus, etiam novitius eligi potest ad Ecclesiam cathedralem, seu Episcopatum sive secularem, sive regularem, obrento Superioris consensu; ita tamen, ut pro religioso non mendicante stet major pars absolute, pro mendicante vero insuper electio facta sit in concordia c. 24. & 28. h. 1. in 6. Clem. 1. eod. nisi religiosus mendicans esset Cardinalis, tunc enim jure regule solutus non obligaretur Constit. cit. c. 24. sed consentire posset electioni a majori parte factae etiam in discordia. 2. Religiosus mendicans nec eligi, nec postulari potest ad dignitatem cathedralem inferiorem, sive secularem, sive regularem alterius Ordinis Extrav. un. de Post. Prel. inter com. At Religiosus non mendicans non quidem eligi, sed postulari potest ad prelaturam alterius Ordinis cathedralem inferiorem. Clem. 1. h. 1. nam in cit. Extrav. talis postulatio prohibetur solum mendicantibus; ergo aliis concessa videtur. Insuper Religiosus non mendicans, attento jure communi, eligi potest ad prelaturam secularem cathedralem inferiorem, ut clare supponit cit. cap. 24. §. Circa h. 1. in 6. ubi Bonif. VIII. solum prohibet, ne Regularis con-

rio petenda est, idque ob necessitates, & utilitates Ecclesiarum dispensative conceditur c. 44. §. fin. h. 1. c. 1. jus dispositionem hodie in praxim deduci posse in Germania dicit Reiff. non obstante Extrav. 1. cit. Summus autem Pontifex ante coronationem administrare potest c. 6. h. 1. uti & Imperator electus.

23. Q. IV. Quae sit obligatio electi ad petendam confirmationem, & consecrationem? R. 1. Intra trimestre a die praescripti consensus numerandum tenetur petere confirmationem a Superiore, cui Ecclesia, vel dignitas immediate subest; alioquin, termino lapsa, in penam negligentiae privatur ipso facto jure electionis c. 6. h. 1. in 6. cujus dispositio restricta est per c. 16. eod. ita ut electi ad cathedrales, vel regulares Ecclesias, quorum confirmatio spectat immediate ad Sedem apostolicam, tenentur confirmationem petere intra unum mensem computandum a die praescripti consensus; vel si electio debito tempore non est presentata, a die habite notitiae de electione. Via ordinaria Abbates non exempti confirmationem petunt ab Episcopis, hi ab Archiepiscopis, hi a suis Primaribus, vel Patriarchis, & hi a Papa Can. 2. d. 23. c. 32. h. 1. Episcopi autem Germania propter concordatam confirmantur a Papa, servata const. Greg. XIV. Omnis apostolica, exceptis quibusdam, ut qui Archiepiscopo salisburgensi subsecuti sunt. Porro Superior, licet tempore a jure statutum non habeat pro impedienda confirmatione, eam tamen ob Ecclesiae necessitatem, & utilitatem quam primum facere tenetur, arg. c. 6. h. 1. in 6. R. 2. Episcopus confirmatus intra tres menses debet consecrari; secus tenetur ad restitutionem fructuum perceptorum; si vero intra totidem alios menses id facere neglexerit, ipso jure Ecclesia, seu Episcopatu privatur. Trid. sess. 23. c. 2. de refor. Abbas ad similitudinem consecrationis episcopalis debet recipere benedictionem ab Episcopo c. 1. de suppl. neglig. licet multi, praesertim temporales non soleant benedici, & multi benedicantur a suis Praelatis regularibus. Idem die de benedictione Abbatissarum secundum statutum regule a Sede apost. approbatae.

24. De benedictione Abbatum vide infra hoc eod. lib. tit. 10. n. 8. §. 1.

24. Q. V. Quid agendum Superiori requisito pro danda confirmatione? R. 1. Si electio celebrata est in concordia, hoc est, minori parte non contradicente, neque ullo alio se opponente, Superior ad valvas Ecclesiae afigit decretum generale, quo contradicentes, si qui essent, peremptorie vocantur, ut statuto tempore, & loco veniant, causisque impugnandae electionis, & impediendae confirmationis dicant, c. fin. h. 1. in 6. Nullo autem contradicente comparente, Superior instituit duplex examen, unum de legitimo processu electionis, alterum de idoneitate electi: & si in neutro vitio deprehenditur, electionem confirmat; alioquin vitio deprehento eandem cassat c. 9. & 44. h. 1. ipsa tamen confirmatio defectum latentem juris humani non sanat, nisi Papa sufficienter id exprimat. R. 2. Si electio celebrata est in discordia, hoc est, cui contradicentes se opponunt, hi nominatim sunt vocandi, & audiendi; alioquin confirmatio cito data irrita est, & inanis cit. c. fin. h. 1. in 6. Porro appellans contra electionem, vel aliam provisionem servare debet const. Conc. Lugdun. sub Greg. X. relatum in c. 4. circa h. 1. in 6. & ejus declarationem c. 19. & 20. eod. & ea, quae circa processum talis appellationis statuuntur c. 1. & 16. eod. & c. 11. 38. 41. eod.

25. Q. VI. Quid juris acquiratur per confirmationem, & consecrationem? R. ad 1. Acquiritur nomen Episcopi, sed cum addito Electi, & consequenter privilegium c. 4. de sen. excom. in 6. v. cujus Episcopi non incurrit penam suspensionis, aut interdicti, nisi eorum expressa mentio fiat in constit. generali. Item acquiritur jus reale in prelatura, & plena administratio quoad spiritualia, & temporalia, & si hoc non sunt apprehensa, vi confirmationis datur jus petendi investituram corporalem, seu introductionem in possessionem Episcopatus, c. 15. de Elect. R. ad 2. Per consecrationem acquiritur nomen Episcopi simpliciter sine addito Electi c. 8. de his, quae a Prael. plenitudo officii episcopalis etiam quoad actus ordinis c. 15. h. 1. & consummatio matrimonii spiritualis cum Ecclesia c. fin. de Translat.

consentiant electionibus a minori parte de se factis; ergo si a majori eligantur, poterunt consentire. Oppositum tenet Laym. de Elect. q. 204. addens de hoc non debere nos esse sollicitos, cum responsio Pontificum, & praxis curie roman. non admittant Regulares ad prelatum etiam Ecclesie collegiata.

28. Q. III. *Quae sint specialia in electionibus Regularium infra Ordinem?* R. 1. Electores regulares de jure communi debent esse constituti saltem in subdiaconatus ordine, Trid. sess. 22. c. 4. de refor. non novit, sed professi, Clerici, & nullo alio impedimento laborantes; uti proprietarii, qui per biennium privandi sunt voce activa, & passiva. Trid. sess. 25. c. 2. de Regul. nec mendicantes etiam de licentia Sedis apostol. translati ad non mendicantes, cum nec vocent, nec locum habeant in capitulo, Clem. 2. de regul. 2. Eligendus in prelatum debet esse expresse professus. c. 28. h. t. in 6. unde novitius eligi non potest c. 49. h. t. ubi ratio additur, quia in magistrum assumi non debet, qui formam discipuli non assumpsit, nec est proficiendus, qui subesse non novit. Neo-professus autem absolute eligi potest in prelatum: id tamen communitur non expedit, maxime si regula certos professionis annos requirat. 3. Forma electionis superiorum regularium prescribitur a Trid. sess. 25. c. 6. de regul. ut scilicet fiat per vota secreta, ita ut singulorum eligentium nomina nunquam publicentur, absentium vota non supplicentur, nisi regula aliud concederet; alioquin electio est irrita, & electus ei consentiens fit inhabilis ad omnia officia in Religione obtinenda. Quae dispositio Trid. ad evitandas discordias, & inimicitias inter Religiosos facta, fultulit formam inspirationis, & compromissi, dum sunt per vota publica: si tamen compromissum more feruntur per vota secreta, non est sublatum per Trid. cum idem finis obtineatur. Ceterum non omnis publicatio votorum obest valori electionis, sed ea solum, quae accidit ex culpa capituli; ut si totum capitulum, vel major pars consentiret in publicationem alicujus voti; vel si quis palam daret suum votum, & capitulum non contradiceret, illudque votum non rejiceret, jubendo dari votum secretum, aut talem capitularem ut indignum potestate eligendi privando. Unde non erit irrita electio, si quis ex ignorantia, vel malitia privatim offenderet alteri nomen eligendi; vel si post consummatam electionem nomina eligentium ab electoribus, vel scrutatoribus malitiose contra secreti obligationem publicentur, quia electionis valor nequit pendere ab eventu futuro. 4. Dispositio Trid. probabilis locum habet in abbatibus perpetuis, qui Ecclesias obtinent in titulum; tum quia idem finis, & motivum pro illis militat; tum quia Trid. in rubrica, & principio cit. c. 6. generaliter loquitur: in electione superiorum quorumcumque. Nec obstant sequentia verba: Abbatum temporalium, quia his non tam restringitur, quam amplius dispositio etiam ad abbates temporales. Circa confirmationes superiorum regularium electorum servanda sunt statuta cujusque Ordinis.

Præterea in electionibus Regularium præter specialia cujuscumque Ordinis, attendenda sunt sequentia; ob quae idem non gaudent suffragio activo, vel passivo.

- 1. Collocati de familia in aliquo conventu, nisi per tres menses immediate proximo capitulo celebrando ibidem continuo permanserint ex dec. Conc. Episc. & Reg. 7. Feb. 1648.
- 2. Electi in quibuscumque capitulis uno suffragio supra mediocritatem, si non aperta fuerit eorum schedula ad videndum, an sibi ipsi suffragati fuerint ex dec. Cong. Conc. in Melitana synodi 2. Julii 1707. ad dubium 35. Quod non est contra jus, immo plures Religiones habent statuta hujusmodi, ut mea ex dec. cap. gener. 1748. Idem servatur in electione Papæ ex const. decret. Greg. XV. §. De numeratione suffragiorum. Aperta autem schedula, recognoscitur tantum ab eis a tribus scrutatoribus, non manifestato nomine illius, cui electus suffragatus est, ut juxta Trid. eligentium vota secreta semper remaneant.
- 3. Superiores locales in capitulis Provincialibus neque activo, neque passivo suffragio gaudent, nisi juxta constit. Innoc. XII. Nuper exhiberim fidem ab omnibus Sacerdotibus cujuscumque domus regularis sub-

scriptam, & juratam, quod omnibus, & singulis tam perpetuis, tum manualibus missarum meritis fuerint omnino, & integraliter satisfactum; vel deficiente aliqua modica satisfactione, possit etiam hujusmodi regulari implemento missarum districte referendarum intra breve tempus moraliter satisfieri.

Attendendum est etiam sequens Sac. Visitationis apostol. decretum sub die 14. Octob. 1601. a Clem. VIII. approbatum. Privatio vocis active, & passiva, ac inhabilitas decreta, sententiaque ab eisdem superioribus Ordinis lata, ne deinceps in ipso electionis actu promoveantur, promulgenturque, atque celebratae voces minime efficiant, nisi per mensuram ante fuerint innotate, prout Sanctitas sua omnino venit.

Excipiuntur tamen casus, qui emergerent, congruo jam capitulo, propter quos aliquis privandus esset voce activo, vel passivo; tunc enim, ipso summatim auditu, si constaret vere incurrisse hanc privationem, pronunciari posset sententia, & excludi deberet. §. 2.

29. Q. IV. *An Religiosi electi in vocales, seu discretos capituli provinciales, aut generalis remanere possint electioni de se facta?* R. 1. In hoc puncto observanda esse statuta cujusque Ordinis: & quidem si Religio prohibet, vel penas statuit contra illos, qui ex officio tenentur, & remanent ad actus capitulares, non admittitur renunciatio, nisi iusta, & gravis causa aliud suadeat, ne per talem renunciationem bono publico noceatur. R. 2. Abstinentia a particularibus statutis, negative. ita Peregr. Dian. & alii: nam per talem electionem non acquiritur aliqua dignitas, & præeminentia, sed onus, minus, & officium exequendi id, quod aequum est pro communi bono; sed Religiosi oneri, & officio renuntiare non potest, sed tenetur illud ex obligatione implere; ergo neque potest renuntiare tali electioni: tum quia, si unus non teneretur interesse capitulis, nec tenerentur alii, imo forsitan plurimi cum S. Greg. Nazianz. mallet abesse ab his conventibus; quod sine cederet in magnum præjudicium, & detrimentum boni communis. Nec obstat, quod quisque favori suo renuntiare possit per h. fin. c. de Pactis: nam publico favori pactis privatorum renuntiare non potest; in dato autem casu favor est publicus in bonum Religionis introductus, & respectu Religiosi non tam favor est, quam onus subeundum.

30. Q. V. *Quae sint specialia in electione abbatissarum?* R. 1. Qualitates eligende in abbatissam, seu præfectam monasterii sunt, ut sit virgo saltem eximiam Canon. 12. juvenculus 20. q. 1. legitime nata arg. c. 7. h. t. ubi legitimum requiritur in eligendis; non minor annis 40. & quæ 8. annis post expressam professionem laudabiliter vixerit. Vel si necessitas aliud exposcat, de consensu Episcopi, vel alterius superioris, quæ annum trigessimum exceperit, & quinque saltem post professionem laudabiliter vixerit, Trid. sess. 25. c. 7. de Regul.

Si una sola in monasterio reperiretur habens aetatem a Trid. requisitam, ipsa deberet eligi, licet esset alia illa habilior, quavis huic deficeret unanimatum aetatis mensura, ex decreto cong. Ep. & Reg. in Trevorien. Jan. Rois 25. Martii 1623. vide notam Elencho VI. n. XCI. §. 2.

Quod formam electionis concernit, præses erit Episcopus, vel alius superior qui tamen cum scrutatoribus claustra monialium non ingredientur; sed per cancellorum tentellam vota excipiunt; nisi necessitas, & tranquillitas in electione aliud suadeat juxta Const. Greg. XIII. Ubi gratie. Vota secreta dantur a professis; & si electio celebrata est in concordia, sufficit major pars absolute per cap. 42. hoc tit. si vero celebrata est in discordia, servanda est constitutio cap. 43. Indemnitate hoc tit. in 6. vi cujus electa a majori parte absolute, licet minor contradicat, interim tamen confirmationem tam in spiritualibus; quam temporalibus admittit: non consummabitur autem electio in discordia, nisi due partes ex tribus concurrant saltem per accellum; de donec superior ex officio ple-ne, de plano tamen, cognoscatur ea, quæ obstant electæ, aut contra formam electionis. Plura vide in Donato, Portell. Dian. Ant. a Spirit. Sanct. Peyr. &c.

Circa electionem abbatissæ monialium Regularibus

TITULUS VII. De Translatione Episcopi.

De hac materia agitur in Decreto 7. q. 1. & 21. q. 2. 1. Nota, translationem late accipi pro quacunque mutatione persone ab una ad aliam Ecclesiam: stricte autem est mutatio Episcopi ab uno Episcopatu ad alterum ex iusta causa, & auctoritate Papæ comm. ex Can. & seq. 7. q. 1.

2. Q. I. *An Episcopus confirmatus, aut consecratus possit a sua Ecclesia transferri ad aliam?* R. Affirmative toto h. t. & Canon. 34. mutationes 7. q. 1. dicitur: mutationes Episcoporum scilicet communi utilitati, acque necessitate fieri licere, sed non propria cujusquam voluntate, aut dominatione. Sic S. Petrus Antiochia translatus est Romam, Eusebius Alexandriam, Felix Ephesum &c. nam quandoque ad bonum universalis Ecclesie expedit, imo necessarium est has mutationes fieri. Nec obstat c. 2. pr. h. t. ibi: cum ergo fortius sit spirituale vinculum, quam carnale Sec. marinus autem separari nequit a vinculo carnali uxoris, ergo nec Episcopus a vinculo Ecclesie. R. Vinculum Episcopale secundum quid esse fortius; tum quia est spirituale, atque ita nobilitas; tum quia Episcopus etiam confirmatus propria auctoritate recedere non potest ab Ecclesia, sicut potest sponsus a sponsa de presenti, scilicet ingrediendo Religionem; tum quia Episcopo character indelebilis imprimitur. Simpliciter autem loquendo, vinculum carnalis conjugii est fortius, quia saltem consummationem humana potestate solvi nequit a Papa.

3. Q. II. *Quid requiratur ad validam translationem Episcopi?* R. 1. Iusta causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesie cit. Canon. mutationes: nam inter Ecclesiam, & Episcopum confirmatum est matrimonium spirituale ratum, & si Episcopus est consecratus, consummatur: quod utrumque esse juris divini docet Inn. III. cap. 2. & fin. h. t. Papa autem tanquam inferior nequit iusta causa dispensare in jure divino. 2. Requiritur auctoritas legitimi superioris, seu Papæ cit. Canon. mutationes, ibi apostolica auctoritate mutatus est & cap. 2. & fin. h. t. ubi hæc potestas reservatur Sedi Apostolice, licet olim ex indulgentia Romanorum Pontificum ad translationem fuisse concessus consensus Metropolitanis Canon. 37. Episcopus 7. q. 1. 3. Ut regulariter fiat de minori ad majorem Ecclesiam c. 1. h. t. alias translatio illa non censetur fieri ob necessitatem, & utilitatem Ecclesiarum, sed potius ex avaritia, vel alio pravo fine. Unde Archiepiscopus nequit transferri ad Episcopatum, nisi iusta causa aliud suadeat, v. g. infirmitas aeris, inimicitie, infidia, vel nisi minor Ecclesia propter conversionem paganorum, aut hereticorum indigeret tali pastore.

4. Q. III. *An Episcopus inivitus transferri, vel adduci possit alteri Ecclesie?* R. ad 1. Affirmative, nam arg. Canon. 4. d. 74. Papa ex iusta causa potest illum cogere, ut consentiat translationi; & si parere renuat, in penam inobediencie, & oblationis potest Episcopatu privare. R. ad 2. Negative ex cap. 3. h. t. quia ad matrimonium tam carnale, quam spirituale requiritur voluntarius consensus; ergo Episcopus inivitus non potest alligari, seu copulari alteri Ecclesie: simpliciter tamen, ut alii Clerici et adscribi potest, cum hoc modo non contrahat vinculum Episcopale.

5. Q. IV. *Quando sedes vacet, Episcopo translato?* R. 1. Si translatio fit ad instantiam translati, sedes, seu Ecclesia statim vacat a die, qua Episcopus in consistorio Papæ absolutus est a vinculo sue Ecclesie, licet littere apostolice nondum sint expeditæ, nec adepta possessio secundæ Ecclesie. Ita declaravit Sac. Cong. Conc. an. 1625. 20. Mart. approbante Urb. VIII. nam dissoluta vinculo Episcopali, necesse est vacare Ecclesiam; sed tale vinculum dissolvitur a Papa in suo consistorio, nisi sententia ejus alii tempore alligata sit, ergo. Idem ob eandem rationem dicendum, si Papa procedat jubendo ob publicam necessitatem, & Episcopum ignorantem absolvat a vinculo sue Ecclesie. 2. Si Papa procedat, non jubendo, sed provi-

P. Remigii a S. Erasmo. Pars I.

dendo, Episcopus ignorans non censetur absolute transferri, nec sedes vacare, nisi a die præstiti consensus in translationem: nam translatio ista est conditionata, si Episcopus consentiat vel expresse, vel saltem tacite, acquiescendo translationi. Fagn. c. Quanto h. t.

6. Q. V. *An translatio aliquid percipiat de fructibus pendens, & inextinctis?* Hos fructus pro rata temporis esse dividendos docent Covar. Flamin. Paris. Garzias, & alii, quia debentur propter spiritualia ministeria Ecclesie præstita contra Hostien. Sarmiento, Petr. Barbol. & alios sentientes deberi successores, quibus favet Bulla Julii III. ab Urbano VIII. confirmata incip. Cum scitur: nam Clerici in fundis beneficiis non habentur pro dominis, sed pro usufructuariis, finito autem usufructu, fructus pendentes non debentur usufructuario, vel ejus heredibus l. 13. ff. quib. mod. usufructus. Hæc posterior sententia, speculative loquendo, est probabilior, quia tamen Bulla Julii III. in pluribus locis non est usque recepta; hinc R. In dividendis fructibus inter antecessorem, & successorem maxime spectandam esse consuetudinem locorum, qua plerumque acquitate nititur, ut neutri fiat injuria.

Benedict. XIV. lib. XIII. de Synod. dioc. cap. 16. num. 7. firmat eos percipere tantum posse usque ad illud temporis momentum, quo absolutus fuit in consistorio a vinculo prioris Ecclesie; neque conferre posse beneficium, quod vacavit in sua diocesi post dictum tempus, nondum expeditis litteris super provisione secundæ Ecclesie, minusque capis istius possessione. Hæc tamen utraque prohibitio non habet locum, quando Episcopus transferretur sine sua scientia, & consensu, qua solum obstringitur, quando post sibi nunciatam vinculi evocationem suam accommodaverit consensum, vel hunc Papa suppleverit, volueritque, ut translatio sortiatur effectum, ut probat idem Bened. loc. cit. num. 9. Respectu Episcoporum Regni Polonia in casu translationis aliter provisum est ex decreta ejusdem Urbani ibidem relat. n. 17.

Medio autem tempore inter solutionem vinculi & allarum de ea nunciatum, regimen, & administratio Ecclesie ex cit. declaratione est penes Episcopum; & tunc tantum transferretur in capitulum, quando nunciata absolutio pervenerit ad eundem Episcopum translatum.

Circa translationem Episcoporum vide constit. ejusd. Bened. Ad Apostolicæ 17. Octob. 1740. qua examen causarum translationis faciende committitur Cong. particulari ad hunc finem erectæ.

7. Q. VI. *An ad translationem prelatorum Episcopo inferiorum requiratur consensus Papæ?* R. Negative; sufficit enim consensus immediati superioris, si-ve iste sit Papa, si-ve Episcopus, si-ve alius, a quo dependet Prelatus transferendus Can. 8. Abbas 18. q. 2. & c. 7. de consuetud. cum inter Prelatos inferiores, & eorum Ecclesias non sit conjugium, seu vinculum spirituale propter tale.

TITULUS VIII.

De auctoritate, & usu Pallii.

Agitur de hac materia in Extrav. com. h. t. in decreto dist. 100. & Canon. Galliarum 25. q. 2.

1. Nota hunc titulum per modum complementi sequi ad præcedentes, quia quidam promoti sine Pallio non consequuntur plenitudinem potestatis officii sui; idque ex usu antiquissimo, cum jam ab ipso S. Petro pallium dicatur missum S. Materno Episcopo Trevirensi. Porro pallium ex lana alba in circuli figuram contextum, & quatuor nigris, vel rubris crucibus distinctum, est præcipuum ornamentum Archiepiscoporum, de corpore S. Petri sumptum, significans plenitudinem Pontificalis officii. Dicitur autem in c. 4. de elect. a B. Petri corpore assumi, quia ordinarius benedictur super altare S. Petri, & per illud confertur portio Ecclesiasticæ potestatis, cujus plenitudo in S. Petro, a quoque successibus redit.

Circa ritum servandum in palliorum benedictione, eorumque custodiam vide constit. Bened. XIV. Revum 12. Augusti 1748. §. 2.

2. Q. I. *Quis, & cui conferre possit pallium?* R. ad 1. Solus.